

פרק י'

יחידה 26 - שופטים נוספים ותיאור הגלגל החוזר

40 ספר שופטים | פרק י'

4. ציירו תרשים זה במחברתכם והשלמו:

```

    graph TD
      A["'ויסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' ויעבדו את ה... ואת ה... ואת אלהי... ואת אלהי... ואת אלהי..."] --> B["'ויתר אף ה' ב' ישראל: ו... ביד... וביד... ו... את בני ישראל'"]
      B --> C["'ויועקו בני ישראל אל ה... ח...ל... הצילנו נא היום הזה... ויסרו..."]
      C --> D["'מי האיש אשר יחל להלחם בבני עמון יהיה לראש'...?"]
      D --> A
    
```

39 ספר שופטים | פרק י'

פרק י'

המשר הכבוש		השופטים הראשונים		השופטים האחרונים		שני מעשים נוראים	
א-ב	ב-ג	ד-ה	ו-ז	ח-ט	י-יא	יב-יג	יד-טו
א-ב	ב-ג	ד-ה	ו-ז	ח-ט	י-יא	יב-יג	יד-טו

יחידה 26 - שופטים נוספים ותיאור הגלגל החוזר

- א. אחרי מות אבימלך קם שופט אחר. מי הוא?
ב. מי היה אביו? מאיזה שבט?
ג. היכן ישב?
ד. כמה שנים שפט את ישראל?
ה. היכן נקבר?
- רש"י, פסוק ד':
"ושלשים ערים להם. ושלשים ערים בלא חומה להם. לכן נקראו ערים. לשון עיריות".
יאר הגלעדי שפט את ישראל במשך 22 שנה. חשבו:
א. מה ניתן ללמוד מכך שהיו לאיר 30 בנים ולהם 30 צעירים?
ב. מדוע הכתוב מלמדנו עניין זה?
ג. היכן נקבר יאיר?

41 ספר שופטים | פרק י'

5. לפניכם מפה ובה מספרים. כתבו במחברתכם איזה מאויבי ישראל ישב בכל מספר המופיע במפה:

- צידונים
- עמון
- מואב
- אדום
- פלשתים

הקדמה

פסוקים א'-ה' מספרים על שני שופטים נוספים שקמו לישראל. נלמד פסוקים אלו באופן בקיאותי [אקסטנסיבי]. את הפסוקים ו'-י"ח נלמד באופן אינטנסיבי.

כפי שכבר למדנו בעבר, השופטים באו משבטים רבים בעם ישראל. בפרקנו (פסוקים א'-ה') אנו פוגשים שני שופטים משני שבטים שונים:

1. **שופט משבט יששכר** שעיקר נחלתו היה במזרח עמק יזרעאל של ימינו, וחלקה משתרע על פני אזורים נוספים. מצד מזרח - באזור עמק בית שאן, עד חלקו הצפוני של נהר הירדן (מדרום לכנרת), ובדרום - בהרי הגלבוע ובהר אפרים. באזור זה עובר נחל קישון.
2. **שופט משבט מנשה**. שבט מנשה התפצל לשתי קבוצות - קבוצה אחת התיישבה בעבר הירדן המערבי, וקבוצה שנייה התיישבה בעבר הירדן המזרחי, המכונה 'ארץ הגלעד'. הגלעד מרובה בשטחים חקלאיים ובאזורי מרעה, ותושביו ישבו בתוך ערי מבצר. בספר דברים (ג', י"ד) מתואר שיאיר בן מנשה כבש את כל חבל ארגוב וקרא לו חוות יאיר. בפרקנו נלמד על השופט יאיר הגלעדי שהיה מצאצאי יאיר בן מנשה. יאיר הגלעדי קרא למקום ששלט עליו חוות יאיר, כשם שקרא לו אבי אבותיו.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מדוע הפסוקים מקצרים על אודות השופטים?
2. עיינו בפרק ו', פסוקים א'-ו'. מה מחדשים הפסוקים בפרקנו ביחס לנאמר שם?

אפשרויות למענה ולדיון

בתחילת הפרק אנו פוגשים שני שופטים שהכתוב מפרט את מקום מושבם ואת סך השנים שבהן שפטו את ישראל. על כל שופט אנו לומדים פרט חדש אחד נוסף: תולע בן פואה הושיע את ישראל, אך הכתוב לא פירש מפני מי וכיצד הושיע את ישראל. תולע בן פואה הוא משבט יששכר ומושב בקצה הדרומי של נחלת יששכר, המתחבר לקצהו הצפוני של הר אפרים, לכן כתוב שמושב של תולע בן פואה בהר אפרים.

יאיר הגלעדי הוא משבט מנשה ומושב בעבר הירדן המזרחי. היה לו ריבוי בנים מנשים רבות, וזהו סימן למלוכה - כל בן שלט על עיר אחת. הכתוב מדגיש שכל בן רכב על עֵיר, שהוא חמור זכר, סימן לאדנות בתקופה ההיא.

החלק השני של הפרק עוסק בנושא חדש. הציר המרכזי של הפסוקים הוא היחסים בין עם ישראל לקב"ה. פסוקים ו'-י"ח אינם אלא חזרה על מה שכבר נכתב בפרק ו', פסוקים א'-ו'. אך כשמעיינים בדקדוק בפסוקים שמים לב שבפסוקים שבפרקנו ישנה הרחבה בזעקה אל ה', מעבר למופיע בפרק ו'. אחרי שהפסוקים מונים רשימה ארוכה של אלילים שישראל עבדו אותם, בא תיאור יחסו של הקב"ה לעם ישראל. למרבה הפלא,

בתחילה הקב"ה משיב את העם ריקם ואומר להם שיפנו לאלילים שאליהם התפללו, שיושיעו אותם. עם ישראל מתוודה על חטאיו, חוזר בתשובה מעשית ומסיר את האלילים מקרבו. הקב"ה משיב לדבריהם ברחמים גדולים, "ותקצר נפשו בעמל ישראל"¹³ ושולח את שליחו שיושיע אותם. פסוקים אלו מהווים הקדמה לסיפור יפתח הגלעדי, ולכן הפסוקים י"ז-י"ח מתארים את התאספות בני עמון למלחמה על ישראל ואת חיפוש המנהיג בידי תושבי גלעד.

המסרים העולים מן היחידה

1. **מעשים שהשתיקה יפה להם** - ישנם שופטים שהושיעו את ישראל, אך מתוך הצניעות שבהם לא ראו לפרט את כל מעשיהם, ולדעתם מספיק שנכתב עליהם שהושיעו את ישראל.
2. **הודאה על האמת** - אחרי שחטאו והקב"ה הוכיחם, עם ישראל אינם מכחישים את חטאם אלא מודים בו.
3. **אהבת ה' לישראל** - לאור חזרתם בתשובה שלמה, ה' מקבל את תשובתם של ישראל.

הצעות להמחשות ולהרחבות

1. העתיקו את הפסוק שממנו למדים שהקב"ה מסר את ישראל לידי אויביהם.
 2. הראו במפה את האזורים שבהם שלטו בני עמון ופלשתים. כמו כן הראו היכן המקומות הבאים: ארם, צידון, מואב, עמלק.
- שאלת הפנמה:** יעקב עשה מעשה קונדס שפגע במורה, והמורה כעסה עליו מאוד. יעקב הבין שטעה ושפגע במורה, והחליט לכתוב מכתב סליחה למורה. כתבו מכתב התנצלות למורה בשם יעקב.

13 רד"ק (י', ט"ז) פירש: "ותקצר נפשו - יחדל רצונו מלהגדיל עמל ישראל כי בתחילה כשעשו הרע בעיניו היה חפצו בעמלם ובצרתם וכשקרה להם מה שקר' צרות רבות ורעות ונכנעו ושבו אל ה' ויעבדוהו רחם עליהם וחדל רצונו מלהגדיל עוד עמלם ובי"ת בעמל כמו מ"ם כמו והנותר בבשר ובלחם כגר וכאזרח הארץ והדומים להם ולפי דעתו כי בעמל כמשמעו ופירושו ותקצר נפשו כמו המו מעי לו".